Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

Gemeente Bernheze
Mevrouw Jonker
Postbus 19
5384 ZG Heesch

Kenmerk:	WBGMV-573577165-19807	Datum:	2 mei 2023
Behandeld door:	M. Scholtes/ R. van Aalsburg	E-mail:	m.scholtes@ggdgmv.nl
Onderwerp:	Gezondheidskundige beoordeling bestemmingsplan Teerlingstraat-Lariestraat Heeswijk Dinther		

Geachte mevrouw Jonker,

Op 13 april jl. heeft u namens de gemeente Bernheze de GGD gevraagd een advies uit te brengen inzake het bestemmingsplan Teerlingstraat-Lariestraat te Heeswijk Dinther. Initiatiefnemer is voornemens om ter plaatse van de Lariestraat ong. (naast de Abdijstraat 45) 1 twee-onder-één-kap of 2 vrijstaande woningen aan de Lariestraat en op hetzelfde perceel, maar dan aan de Teerlingstraat ong., 1 vrijstaande patiowoning op te richten. Als voorwaarde voor het verlenen van een vergunning dient aan getoond te worden dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.
Wanneer de GGD een dergelijk verzoek krijgt, beoordeelt zij het plan op verschillende milieufactoren. Hierbij vindt waar mogelijk toetsing plaats aan de gezondheidskundige advieswaarden.

Bij de beoordeling heeft de GGD gebruik gemaakt van de volgende documenten:
- BestemmingsplanTeerlingstraat – Lariestraat, Heeswijk-Dinther, plantoelichting, 09-02-2023, Wintraecken Advies B.V
- Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai Lariestraat-Teerlingstraat Heeswijk-Dinther, De Roever Omgevingsadvies 18 juli 2022
- Quickcan milieuaspecten Lariestraat-Teerlingstraat Heeswijk Dinther, De Roever Omgevingsadvies, 18 juli 2022
- Verkennend bodem- en asbestonderzoek Hoek Lariestraat/ Teerlingstraat Heeswijk Dinther, Lankelma, 6-2-2023
- https://krd.igoview.nl/main (geraadpleegd 26 april 2023)

Situatieschets
- Het plangebied betreft een onbebouwd perceel in het noordwesten van de kern Heeswijk-Dinther. In de omgeving bevinden zich vooral woningen en maatschappelijke functies. Het plan betreft de oprichting van een woningen in bestaande stedelijk gebied van de kern Heeswijk-Dinther.
- Het plangebied wordt ontsloten vanaf de Teerlingstraat (westzijde) en de Lariestraat (noordoostzijde). Vanuit de Lariestraat bereik je in noordwestelijke richting het buitengebied en in oostelijke richting de Abdijstraat, welke in zuidelijke richting leidt tot de kern van het dorp.
- In de directe omgeving van het plangebied is geen actieve spoorlijn/ vliegveld gelegen.
- Het plangebied ligt niet binnen de richtafstanden van milieubelastende functies in de omgeving. Evenmin liggen er binnen 50 meter van de planlocatie velden waar gewasbeschermingsmiddelen

Gezondheid Milieu en Veiligheid
Postbus 3024
5003 DA Tilburg
088 – 3687800

milieu@ggdgmv.nl

worden toegepast. Aan deze aspecten wordt daarom verder geen aandacht besteed in deze beoordeling.
- Uit het verkennend bodemonderzoek is geen indicatie naar voren gekomen voor een bodemverontreiniging. Verder voldoen de gemeten concentraties lood in dit onderzoek aan de kwalificatie "gezondheidskundig voldoende bodemkwaliteit voor lood, wonen met tuin" (< 90 mg/kg ds). In dit advies is derhalve geen aandacht besteed aan de bodemkwaliteit.

Gezondheidskundige advieswaarden
De GGD vindt dat het voldoen aan de milieuwetgeving niet automatisch betekent dat er sprake is van een verantwoord woon- en leefklimaat. Bij het vaststellen van wettelijke grenswaarden worden namelijk ook andere aspecten dan enkel gezondheid, zoals bijvoorbeeld economische en technische haalbaarheid, meegewogen. Vandaar dat de GGD ter bescherming van de volksgezondheid bij haar advisering gebruik maakt van gezondheidskundige advieswaarden, waar enkel gezondheidsaspecten aan ten grondslag liggen.

Hieronder worden een aantal aandachtspunten met betrekking tot milieufactoren benoemen die GGD belangrijk vindt in het kader van een goed woon-/leefklimaat.

Afstanden
- Uit onder andere het VGO-onderzoek is bekend dat omwonenden van veehouderijen blootgesteld worden aan verhoogde concentraties geur, fijn stof, endotoxinen en biologische agentia. Blootstelling kan tot hinder/ gezondheidsklachten leiden. De GGD adviseert tenminste 250 meter afstand aan te houden tussen veehouderijen en nieuw te bouwen woningen.
- Voor geitenhouderijen en pluimveebedrijven wordt in het kader van een verhoogd risico op longontsteking bij omwonenden een ander afstandscriterium gehanteerd.
    - <u>Geitenhouderij :</u> het risico op longontsteking is het hoogst binnen 500 meter en blijft vergroot tot een afstand van 2 kilometer.
    - <u>Pluimveebedrijven:</u> In het eerste VGO onderzoek werd een verhoogd risico op longontsteking gevonden bij omwonenden binnen een straal van 1 km van een pluimveehouderij. In vervolgonderzoek (2014-2016) werd deze associatie niet meer gevonden. In de VGO update 2017 – 2019 geldt dat voor de onderzochte periode weer een statistisch significante associatie tussen longontsteking en het wonen in de nabijheid van pluimveehouderijen wordt gevonden, dit keer tot een afstand van 500 meter.
- Het advies is een zo groot mogelijke afstand aan te houden tussen de velden waar gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en gevoelige bestemmingen. Het advies is minimaal een spuitzone van 50 meter aan te houden.

<u>Aanvraag:</u>
- De planlocatie ligt binnen 250 meter van een veehouderij (pluimveehouderij, Lariestraat 32). Een locatiespecifieke beoordeling is daarom uitgevoerd (zie de milieufactoren hieronder).
- Uit het onderzoek 'Veehouderij en Gezondheid Omwonenden' blijkt dat binnen een straal van 2 kilometer rondom geitenhouderijen zich een verhoogd aantal gevallen van longontsteking voordoet. Dit risico is het grootst binnen een straal van 500 meter van een geitenhouderij. Op een afstand van meer dan 500 meter van het plangebied ligt de geitenhouderij aan Meerstraat 29 met 1.659 geiten
- In de omgeving van het plangebied liggen geen gronden waar mogelijk sprake is van een spuitzone.

<u>Conclusie en advies</u>
- Ofschoon het verhoogd risico op longontsteking het grootst is binnen een afstand van 500 meter van een geitenhouderij, is het advies terughoudend te zijn met de bouw van nieuwe gevoelige bestemmingen in de nabijheid van een geitenhouderij en in elk geval niet naar de geitenhouderij toe

te bouwen. Dit omdat niet duidelijk is wat de oorzaak is van het verhoogd voorkomen van longontsteking. Er wordt in dit plan niet naar de geitenhouderij toegebouwd. Wanneer besloten wordt de vergunning te verlenen is het advies om toekomstige bewoners op het verhoogd risico te wijzen.

- Tevens ligt de planlocatie binnen 500 meter van een pluimveehouderij, waardoor er mogelijk sprake is van een verhoogd risico op longontsteking. Dit verhoogd risico wordt veelal gerelateerd aan de blootstelling aan fijnstof/ endotoxine. De planlocatie ligt niet binnen de endotoxine richtafstand, het geen gunstig is vanuit gezondheid bezien.

Geluid:

Wegverkeer is in Nederland de belangrijkste bron van geluidshinder in de woonomgeving. Blootstelling aan geluid kan een scala aan nadelige gezondheidseffecten veroorzaken. De geluidsbelastingen worden inzichtelijk gemaakt aan de hand van geluidcontouren langs de wegen.
De GGD gaat uit van de volgende geluidniveaus:

- Maximaal geluidniveau van 50 dB Lden op de gevel, ter bescherming van de gezondheid,
- Maximaal 40 dB Lnight op de gevel gedurende de nacht om slaapverstoring zoveel mogelijk te voorkomen.
- Er wordt geen rekening gehouden met wettelijke toegestane correcties in geluidniveaus.

De genoemde geluidsniveaus zijn ook van toepassing op het geluid afkomstig van bedrijven.

Aanvraag:

- De geluidniveaus ter plaatse van de gewenste woningen variëren van 42 tot 58 dB. De gecumuleerde geluidbelasting bedraagt maximaal 58 dB en wel ter plaatse van de voorgevel van het oostelijke deel van de twee-onder-een-kapwoning. Ook op andere meetpunten wordt een waarde boven de 50 dB berekend.
- De geluidsbelasting op de gevel in de nachtelijke uren bedraagt maximaal 47 dB.
- Aangegeven wordt in het akoestisch rapport dat elke woning beschikt over een geluidsluwe zijde en een geluidsluwe buitenruimte.

Conclusie en advies

- De GGD houdt geen rekening met een de nu nog toegestane wettelijk aftrek. De cumulatieve geluidsbelasting ten gevolge van verkeer overschrijdt op een deel van de twee-onder-één kapwoning de gezondheidskundige advieswaarde (50 dB Lden). Ook de gezondheidskundige advieswaarde voor geluid in nachtelijke uren (40 dB) wordt op enkele rekenpunten overschreden.
- Wanneer de cumulatieve geluidsbelasting de gezondheidskundige advieswaarde overschrijdt, geldt dat er bij voorkeur bronmaatregelen gevolgd door maatregelen aan de overdrachtsweg genomen moeten worden om de geluidsbelasting op de gevel terug te dringen. Lukt dit niet, dan is het advies om ervoor zorg te dragen dat de geluidsbelasting binnen in elk geval onder de 33 dB blijft en zorg te dragen voor een geluidsluwe zijde waaraan de slaapvertrekken en de buitenruimte (tuin) is gelegen, zodat zij in een rustige omgeving kunnen ontspannen.

Geur:

Geur kan leiden tot (ernstige) hinder en daarmee samenhangend klachten als misselijkheid, hoofdpijn, prikkeling van slijmvliezen, irritatie van ogen en neus, en slaapproblemen. De GGD hanteert de volgende gezondheidskundige advieswaarden:

% geurgehinderden	Geurbelasting	
	Voorgrond	Achtergrond
20% (buitengebied) 12% woonkern	5 OU/m^3 2 OU/m^3	10 OU/m^3 5 OU/m^3

Bij ontwikkelingen met dieren zonder (wettelijke) emissiefactor, zoals melkrundvee, wordt vanuit geur een afstand van minstens 100 meter vanaf de rand van een bedrijf tot de dichtstbijzijnde gevoelige bestemming gehanteerd.

Aanvraag:

- De dichtstbijzijnde veehouderij met een relevante geuremissie ligt aan Lariestraat 32 (13470 (groot-) ouderdieren van vleeskuikens in opfok) op een afstand van ongeveer 220 meter van het plangebied. Aangegeven wordt dat de voorgrondgeurbelasting gezien de afstand en de achtergrondgeurbelasting niet relevant is voor de planlocatie.
- Op basis van de geurkaart van de Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant (ODZOB) blijkt dat de achtergrondgeurbelasting 0 tot 3 OUe/m^3 bedraagt.

Conclusie:

- De geurbelasting voldoet voor de planlocatie aan de gezondheidskundige advieswaarde voor wonen in een woonkern. Het percentage geurgehinderden zal op basis van het onderzoek van Geelen e.a. onder de 12% liggen. Dit percentage wordt beleidsmatig vanuit gezondheid als maximum gehanteerd.

Luchtkwaliteit/ endotoxine:

- Blootstelling aan fijnstof (PM2,5-PM10) kan leiden tot luchtwegklachten, acute klachten van ogen, neus en bovenste luchtwegen, verminderde longfunctie, hart- en vaatziekten en vervroegde sterfte. Bekend is dat ook onder de wettelijke advieswaarden gezondheidswinst behaald kan worden. Vanuit gezondheid worden striktere advieswaarde gehanteerd dan de wettelijke grenswaarden, te weten PM10 15 µg/m^3, $PM_{2,5}$ 5 µg/m^3.
- De WHO concludeert dat nabij drukke wegen talloze componenten in verhoogde concentraties aanwezig zijn en dat gezondheidseffecten niet aan één of enkele componenten zijn toe te schrijven (REVIHAAP, 2013). 'Afstand houden tot de weg' is nog steeds de beste maatregel, aangezien dit minder blootstelling aan het volledige mengsel tot gevolg heeft. De GGD hanteert daarom naast de gezondheidskundige WHO advieswaarden ook afstandscriteria (minimaal 25 meter en bij voorkeur 50 meter tot een drukke doorgaande weg; minimaal 150 meter en bij voorkeur 300 meter tot een snelweg).

Aanvraag:

- Uit atlas leefomgeving blijkt dat in 2020 de concentratie PM10 ongeveer 17 µg/m^3 bedraagt en de concentratie $PM_{2,5}$ rond de 9,5 µg/m^3.
- Er liggen geen drukke doorgaande wegen (> 10.000 mve) binnen 50 meter van de beoogde planlocatie. Evenmin ligt er een snelweg binnen 300 meter van de planlocatie.

Conclusie en advies:

- De PM10 en PM2,5 concentratie voldoet niet aan de gezondheidskundige advieswaarden van de WHO; gezondheidseffecten door de blootstelling aan deze milieuparameters kunnen optreden. Het niet voldoen aan de gezondheidskundige advieswaarden geldt overigens voor veel plekken in Nederland. Streef naar een belasting zo dicht mogelijk rond de WHO advieswaarde.

Endotoxinen

- Endotoxinen kunnen via inademing luchtwegklachten, acute en chronische longfunctie-veranderingen, ontstekingsreacties en niet allergische astma en COPD veroorzaken. De Gezondheidsraad ziet endotoxine als een goede indicator voor blootstelling van omwonenden aan stoffen uit stallen die een negatieve invloed hebben op luchtwegen. De gezondheidskundig advieswaarde voor de algemene bevolking bedraagt 30 EU/m^3 endotoxinen.

Aanvraag en conclusie:

- Op basis van de handreiking endotoxine[1], is aan de hand van de fijnstof emissie voor pluimvee- en varkenshouderijen te berekenen of de geplande nieuwbouwlocatie binnen de endotoxine richtafstand van dergelijke individuele bedrijven ligt.
- De dichtstbijzijnde varkens- of pluimveehouderij is het vleeskuikenbedrijf aan Lariestraat 32 op ongeveer 220 meter van het plangebied. De emissie van PM10 bedraagt 310 kg/jaar. Met deze emissie is sprake van een endotoxine-afstand van 109 meter. De nieuw te bouwen woningen liggen niet binnen de endotoxine richtafstand.

Hoogspanningslijnen/ trafohuisjes:

Elektriciteit wordt via hoogspanningslijnen en ondergrondse kabels naar de gebruikers getransporteerd. Van opwekking, transport tot gebruik van elektriciteit worden elektrische en magnetische velden (EMV) opgewekt. Hoogspanningslijnen, ondergrondse kabels en transformatorhuisjes veroorzaken een elektromagnetisch veld. Deze velden kunnen gezondheidseffecten veroorzaken. Die effecten hangen af van de sterkte van het veld en van hoe lang je in zo'n veld verblijft. Voor bovengrondse hoogspanningslijnen varieert die afstand, afhankelijk van het type hoogspanningslijn en het voltage, gebruikelijk tussen de 50-150 meter aan weerszijde van de lijn (de totale breedte van het magneetveld is dus 2x zo groot). Voor ondergrondse kabels is de zone aanzienlijk smaller (verschilt per type kabel). Voor reguliere kleine transformatorhuisjes in woonwijken is de magneetveldzone gebruikelijk op enkele meters al afgenomen tot onder de 0.4μT jaargemiddeld; bij de meer uitzonderlijke en grotere transformatorhuizen kan de afstand aanzienlijk groter zijn. Meer informatie vind je hier of bij je netbeheerder.

Advieswaarden:

- Wanneer je aan een heel sterk veld wordt blootgesteld, kunnen er elektrische stroompjes in je lichaam ontstaan. Daarom is er een norm afgeleid die ons hiertegen moet beschermen. Deze norm is 100 microtesla. De veldsterktes liggen recht onder een hoogspanningslijn of direct naast een transformatorhuisje ruim onder deze waarde.
- Uit onderzoek blijkt dat kinderen tot 15 jaar die dichtbij een hoogspanningslijn wonen ongeveer twee keer meer kans hebben om leukemie te krijgen dan andere kinderen. Dat geldt alleen voor kinderen die wonen in een ELF-veld dat sterker is dan 0,4 microtesla. Het is nog niet helemaal zeker dat deze velden echt de oorzaak zijn. Er kunnen andere, nog onbekende oorzaken zijn.

Aanvraag:

- De GGD adviseert 0,4 microtesla uit voorzorg te hanteren. De sterkte van het elektromagnetisch veld is het sterkst direct onder de draden van een hoogspanningslijn. Er liggen geen hoogspanningslijnen in de directe nabijheid van de planlocatie.

---

[1] Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0. Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid 25 november 2016.

- Tegen de muur van een gevoelige bestemming die grenst aan een transformatorruimte kan de sterkte van het magneetveld hoger zijn dan 0,4 microtesla. In de meeste gevallen is de sterkte van het magneetveld op meer dan 4 meter afstand in ieder geval lager dan 0,4 microtesla. Het advies is om geen transformatorhuisjes tegen de gevel van een gevoelige bestemming aan te bouwen. Als je veronderstelt dat het magneetveld inderdaad de (enige) oorzaak is van deze extra leukemiegevallen, dan zouden voor ondergrondse kabels dezelfde overwegingen gelden als voor bovengrondse hoogspanningslijnen. Ook bij de aanleg van ondergrondse kabels wordt daarom geadviseerd rekening te houden met het voorzorgsprincipe.

Eindconclusie en aanbevelingen

De belangrijkste conclusies met betrekking tot van invloed zijnde milieufactoren zijn:
Afstand:

- Er ligt een veehouderij binnen de 250 meter van het beoogde plangebied.
- Uit het onderzoek blijkt dat er binnen het plan bewoners zijn die binnen een straal van 2 kilometer van een geitenhouderij wonen. Binnen deze afstand lopen bewoners een verhoogd gezondheidsrisico. Dit risico is het grootst binnen 500 meter van de geitenhouderij. Niet bekend is wat de oorzaak is van het verhoogd risico op longontsteking, waardoor het niet mogelijk is maatregelen te nemen. Stemt de gemeente in met het ingediende initiatief, dan is het advies toekomstige bewoners in elk geval van het verhoogd risico op longontsteking op de hoogte te brengen.

Geur:

- De voor- en achtergrondgeurbelasting zijn niet specifiek voor deze locatie berekend. Op basis van de beschikbare informatie lijkt de geurbelasting onder de gezondheidskundige advieswaarde te liggen

Luchtkwaliteit/ endotoxine:

- De concentratie PM10, PM2.5 overschrijdt de gezondheidskundige advieswaarde.
- Er zijn geen drukke doorgaande wegen gelegen binnen 50 meter en geen snelweg binnen 300 meter van het plangebied. Dit is vanuit gezondheid bezien positief.
- De planlocatie ligt niet binnen de endotoxine richtafstand. Dit is positief vanuit gezondheid bezien

Geluid:

- De gezondheidskundige advieswaarden voor geluid worden op een diverse rekenpunten overschreden. Het advies is maatregelen te nemen ter reductie van de blootstelling. Is dit niet mogelijk dan is het advies om de geluidsbelasting binnen onder de 33 dB te houden en te zorgen voor een geluidsluwe zijde.

Wanneer u naar aanleiding van dit advies nog vragen heeft, kunt u mij bereken via het algemene nummer 088 3687800.

Met vriendelijke groet,

M. Scholtes

Adviseur milieu en gezondheid